

ВИКОРИСТАННЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ РОЗРОБЛЕННЯ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ЗАХОДІВ З БЕЗПЕКИ ПРАЦІ

Хурсенко Світлана Миколаївна

кандидат фізико-математичних наук, доцент
Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна
ORCID: 0000-0001-6307-2042
svitlana.khursenko@snau.edu.ua

Семерня Олена Володимирівна

старший викладач
Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна
ORCID: 0000-0002-0201-1294
olena.semernya@snau.edu.ua

Хворост Тетяна В'ячеславівна

кандидат економічних наук, доцент
Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна
ORCID: 0000-0002-8863-8126
tetiana.khvorost@snau.edu.ua

Василенко Ольга Олександрівна

кандидат технічних наук, доцент
Сумський національний аграрний університет, м. Суми, Україна
ORCID: 0000-0003-1643-0702
olha.vasylenko.snau@edu.ua

Безпека праці є ключовим елементом забезпечення соціальної стабільності та економічного зростання. Враховуючи інтеграцію України до європейського простору, важливим завданням є впровадження передових практик ЄС у сфері охорони праці.

Для вирішення існуючих проблем у сфері безпеки праці необхідна ефективна взаємодія органів державної влади, громадськості і бізнесу. Важливим фактором є також реалізація як на державному, так і на місцевих рівнях відповідних програм, спрямованих на інноваційне покращення умов праці, технологізацію і безпеку праці. Реалізація таких програм дозволить розробити і впровадити обґрунтовану державну систему наглядової, навчально-методичної, контрольної діяльності та фінансування у сфері безпеки праці. Вирішення проблеми науково-методичного та інформаційного забезпечення з питань безпеки праці на національному, регіональному, та місцевому рівнях дозволить здійснити комплексне вирішення задач охорони праці, забезпечити пріоритет життя і здоров'я працівників по відношенню до результатів виробничої діяльності.

В Україні дедалі більше приділяється увага до вивчення європейського досвіду щодо профілактики ризиків, інституційної підтримки та навчання, системного підходу до безпеки праці, проте необхідно розширити кількість емпіричних досліджень щодо впровадження цих практик на державному рівні. Профілактичні заходи з охорони праці в Україні та країнах Європейського Союзу спрямовані на попередження травматизму, професійних захворювань та покращення умов праці. Хоча підходи мають певні відмінності, вони ґрунтуються на спільних принципах.

У статті описані основні процедури та науково-методичне забезпечення алгоритму розроблення профілактичних заходів з охорони праці на державному рівні, що дозволяє здійснити усі основні процедури розроблення й одержати необхідні заходи для удосконалення національної системи безпеки праці, створення безпечних і здорових умов праці на виробництві. Запропонований підхід базується на аналізі європейського досвіду та сприяє удосконаленню національної системи охорони праці за рахунок вирішення методологічних питань системного підходу оцінки ризиків, удосконалення законодавчої бази, інституційної підтримки, соціального діалогу та цифровізації.

Ключові слова: європейський досвід, євроінтеграція, безпека праці, охорона праці, умови праці, профілактичні заходи, системний аналіз, стратегічне планування.

DOI <https://doi.org/10.32782/msnau.2024.4.13>

Постановка проблеми. Умови та безпека праці, їх стан та покращення є першочерговим завданням соціальної політики будь-якої промислово розвинутої країни. Рівень виробничого травматизму та професійної захворюваності визначається наявністю безпечних та

здорових умов праці на виробництві. Рівень безпеки у суспільному виробництві значною мірою залежить від рівня правового забезпечення цих питань, а саме, від якості і повноти викладення відповідних вимог у законах та нормативно-правових актах.

Для вирішення існуючих проблем у сфері безпеки праці необхідна ефективна взаємодія всіх органів державної влади, громадськості і бізнесу, а також реалізація як на державному, так і на місцевих рівнях відповідних програм, у тому числі інтеграційних, що стосуються ветеранів війни з інвалідністю, спрямованих на інноваційне покращення умов праці, технологізацію і безпеку праці. Реалізація таких програм дозволить розробити і впровадити обґрунтовану державну систему наглядової, навчально-методичної, контрольної діяльності та фінансування у сфері безпеки праці.

Вирішення проблеми науково-методичного та інформаційного забезпечення з питань безпеки праці на національному, регіональному, та місцевому рівнях дозволить здійснити комплексне вирішення задач охорони праці, забезпечити пріоритет життя і здоров'я працівників по відношенню до результатів виробничої діяльності. (Pro okhoronu pratsi: Zakon Ukrainy, 2019).

Від реальної взаємодії органів державної влади, представницьких організацій роботодавців та працівників, які є соціальними партнерами у сфері охорони праці стосовно питань відповідальності за створення таких умов, залежить стан охорони праці, який першочергово визначається рівнем виробничого травматизму та професійної захворюваності. Проте, не дивлячись на те, що останніми роками в Україні спостерігається тенденція до зниження цих показників, рівень травматизму залишається одним із найвищих у Європі. Так, за даними Міжнародної організації праці (МОП) рівень смертельного травматизму в Україні перевищує показники таких країн, як Німеччина, Польща, Швейцарія, Велика Британія у 2-5 разів. У Великій Британії рівень смертельного травматизму становить 0,01 випадків на 1000 працівників, що є одним із найнижчих показників у Європі. Для порівняння, у Польщі цей показник становить 0,067, а в Україні – 0,117 випадків на 1000 працівників. Основною причиною такого стану справ є незадовільний стан умов праці на виробництві. Понад 27% працівників працюють в умовах, що не відповідають санітарно-гігієнічним нормам. Спостерігається хронічна незабезпеченість працівників основними видами засобів індивідуального захисту. Наявний стан обладнання, виробничих будівель і споруд вимагає визначення можливих небезпек їх подальшої експлуатації, планування та проведення моніторингу та технічного діагностування таких об'єктів тощо.

Законодавство України визначає порядок розроблення, затвердження, фінансування та виконання різних програм з охорони праці. Але його принципи не завжди відповідають сучасним реаліям і фактично не забезпечують створення законодавчих засад цілковитої безпеки й захисту здоров'я працівників в умовах виробничого середовища, адекватних ЄС. Наявному процесу розроблення профілактичних заходів з безпеки праці бракує системного підходу до вирішення проблемних питань на державному рівні. Недостатнє науково-методичне забезпечення цього процесу обумовлює відсутність цільової спрямованості окремих заходів, виникнення суб'єктивізму та необґрунтованості, неможливість

отримання запланованого соціально-економічного ефекту при впровадженні профілактичних заходів. Як правило, зазначені заходи стосуються ключових аспектів політики відповідно держави, галузі або регіону, а також стратегії її проведення, направлені на вирішення різноманітних і складних проблем охорони праці й потребують відповідного організаційного, матеріально-технічного, нормативно-правового та наукового забезпечення при їх реалізації.

Аналіз публікацій по темі дослідження. Питанням розроблення профілактичних заходів з безпеки праці присвячена значна кількість праць вітчизняних науковців (див., наприклад, Ivchuk, 2013; Horbatenko & Batanova, 2024; Repin, 2018; Ivchuk, 2021; Romashchenko & Denysenko, 2024; Luts & Nastasiak, 2023; Tverytnykova, Demidova & Drozdova, 2021), які досліджували особливості європейської інтеграції. Питанням розробки ризик-менеджменту у сфері охорони праці та адаптації європейських стандартів безпеки праці до різних національних систем, інтеграції стандартів ISO 45001 на підприємствах Європи, присвячені роботи ряду європейських вчених (див., наприклад, Hoffman, 2011; Gagliardi, Marinaccio, Valenti & Iavicoli, 2012; Hale, 2019; Walters, Johnstone, Bluff, Limborg & Gensby, 2021).

Аналіз публікацій показує, що у більшості досліджень у сфері охорони праці в ЄС автори акцентують увагу на профілактиці ризиків, інституційній підтримці та навчанні. Наприклад, роботи Європейської агенції з безпеки та здоров'я на роботі (EU-OSHA) підкреслюють значення системного підходу до безпеки праці, особливо в умовах цифровізації та змін у характері трудової діяльності. Українські науковці дедалі більше звертаються до вивчення європейського досвіду, проте необхідно розширити кількість емпіричних досліджень щодо впровадження цих практик в Україні.

Метою даної роботи є проведення аналізу методів та підходів щодо розроблення профілактичних заходів безпеки праці в Україні на засадах використання Європейського досвіду.

Виклад основного змісту дослідження. У масштабах держави профілактичні заходи розробляються на основі аналізу національної ситуації в сфері безпеки та гігієни праці, включаючи аналіз національної системи з охорони праці. Національна система охорони праці в Україні складається з трьох основних рівнів: державного, регіонального і виробничого. Реалізацію національної політики в цій сфері забезпечує Кабінет Міністрів України, який здійснює загальне керівництво та визначає державну політику в сфері охорони праці. Державна служба України з питань праці реалізує державну політику та здійснює нагляд за дотриманням законодавства про охорону праці. Забезпеченням соціального захисту працівників у разі нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань займається Фонд соціального страхування України, а Всеукраїнські об'єднання профспілок представляють інтереси працівників у питаннях охорони праці. Дії роботодавців щодо забезпечення безпечних умов праці координують Об'єднання роботодавців. Ця багаторівнева система забезпечує комплексний

підхід до управління охороною праці в Україні, сприяючи створенню безпечних та здорових умов праці на всіх рівнях, встановлює єдину державну статистичну звітність стану охорони праці, вирішує питання відносно джерел та обсягів фінансування профілактичних заходів. Іншою особливістю заходів на державному рівні є необхідність забезпечення активної участі соціальних партнерів у даному процесі. Лише на такій основі з урахуванням наукових досягнень та передового досвіду можливе укріплення національної системи охорони праці та покращення стану безпеки і гігієни праці.

Ця система з боку держави створюється, підтримується, розвивається та періодично переглядається на основі консультацій з соціальними партнерами. Основу національної системи складають: організаційно-технічне, нормативно-правове, медико-соціальне, наукове, інформаційне та кадрове забезпечення охорони праці.

Профілактичні заходи з охорони праці в Україні та країнах Європейського Союзу (рис. 1) спрямовані на попередження травматизму, професійних захворювань та покращення умов праці. Хоча підходи мають певні відмінності, вони ґрунтуються на спільних принципах. Проаналізуємо підходи України до цього питання. В першу чергу це розробка законодавчої бази, де основним нормативно-правовим документом є Закон України «Про охорону праці», впровадження державних програм покращення безпеки праці; регулярне навчання працівників і керівників з охорони праці та підвищення їх обізнаності; інспекційний нагляд, який здійснює Державна служба України з питань праці, щодо дотримання законодавства та вживання санкцій за порушення; оцінка ризиків технологічних процесів з метою ідентифікації небезпек та розробка заходів для мінімізації ризиків; популяризація культури безпеки праці: проведення інформаційних кампаній та участь у міжнародних програмах з охорони праці.

Країни ЄС використовують наступні підходи до профілактичних заходів, а саме: сувора гармонізація законодавства на основі Рамкової директиви 89/391 ЄЕС щодо заходів для покращення безпеки праці та включення охорони праці в стратегії сталого розвитку; профілактика через оцінку ризиків, що передбачає розробку індивідуальних планів управління ризиками на кожному підприємстві та використання сучасних цифрових інструментів для моніторингу; підвищення кваліфікації працівників через спеціалізовані платформи за програмами підтримки малого і середнього бізнесу; підхід Vision Zero: стратегія спрямована на досягнення нульового рівня травматизму та інтеграції концепції в усі робочі процеси; фінансова підтримка та стимули: субсидії для підприємств, що впроваджують новітні технології, які відповідають екологічним стандартам; роль соціальних партнерів, коли профспілки та об'єднання роботодавців відіграють активну роль у розробці та реалізації заходів. Важливе значення в країнах ЄС приділяється партнерству з науковими установами (Yatskin, 2013).

Україна і країни ЄС з питань розроблення профілактичних заходів мають спільні принципи:

– *Право на безпечні умови праці*: Як в Україні, так і в країнах ЄС, право на безпечні та здорові умови праці

закріплено на законодавчому рівні. Це фундаментальний принцип, який визначає напрямки діяльності в сфері охорони праці.

– *Проактивний підхід*: Обидві системи прагнуть до проактивного попередження нещасних випадків та професійних захворювань, а не лише до реагування на вже існуючі проблеми.

– *Системний підхід*: Охорона праці розглядається як складна система, що включає технічні, організаційні та соціальні аспекти. Для ефективної роботи необхідно враховувати всі ці компоненти.

– *Залучення працівників*: Працівники мають право і обов'язок брати участь у забезпеченні безпеки на робочому місці. Їхні пропозиції та зауваження мають бути враховані.

– *Безперервне вдосконалення*: Охорона праці – це динамічний процес, який потребує постійного аналізу та вдосконалення.

До основних відмінностей у питаннях розроблення профілактичних заходів в Україні та країнах ЄС можна віднести наступні:

– *Нормативно-правова база*: Незважаючи на загальні принципи, законодавство в Україні та ЄС має певні відмінності, що пов'язано з історичними, економічними та соціальними особливостями кожної країни.

– *Рівень виконання норм*: Рівень дотримання норм охорони праці в різних регіонах та на різних підприємствах може значно відрізнятися.

– *Системи контролю*: Механізми державного контролю безпеки на підприємствах може значно варіюватися. В країнах ЄС, як правило, культура безпеки більш розвинена, що пов'язано з тривалими традиціями і більш жорсткими вимогами до роботодавців.

Як показав проведений аналіз, на сьогодні значна кількість спеціальних процедур та методів системного аналізу, стратегічного планування, теорії прийняття рішень, які виникають під час розв'язання складних проблем у сфері охорони праці, на жаль в стадії розробки і істотного застосування поки що не знайшли. З урахуванням тенденцій в цій предметній області, а також результатів проведених досліджень, було розроблено алгоритм розроблення профілактичних заходів на державному рівні, основу якого складають наступні етапи (рис. 2): визначення суті проблеми; визначення напрямів вирішення проблеми; моделювання процесу вирішення проблеми; розроблення проектів профілактичних заходів для усунення проблеми; прийняття концептуального варіанту проектів профілактичних заходів (програм з охорони праці).

Відповідно до кожного етапу в якості вихідної інформації використовуються: політичні рішення влади; стратегія, прогноз або концепція соціально-економічного розвитку держави; подібні документи для планування на рівні конкретної галузі, регіону; інформація про стан охорони праці; нормативно-правова база; дані про ринок послуг, розробників науково-технічної продукції, саму продукцію, а також орієнтовні обсяги та джерела фінансування профілактичних заходів.

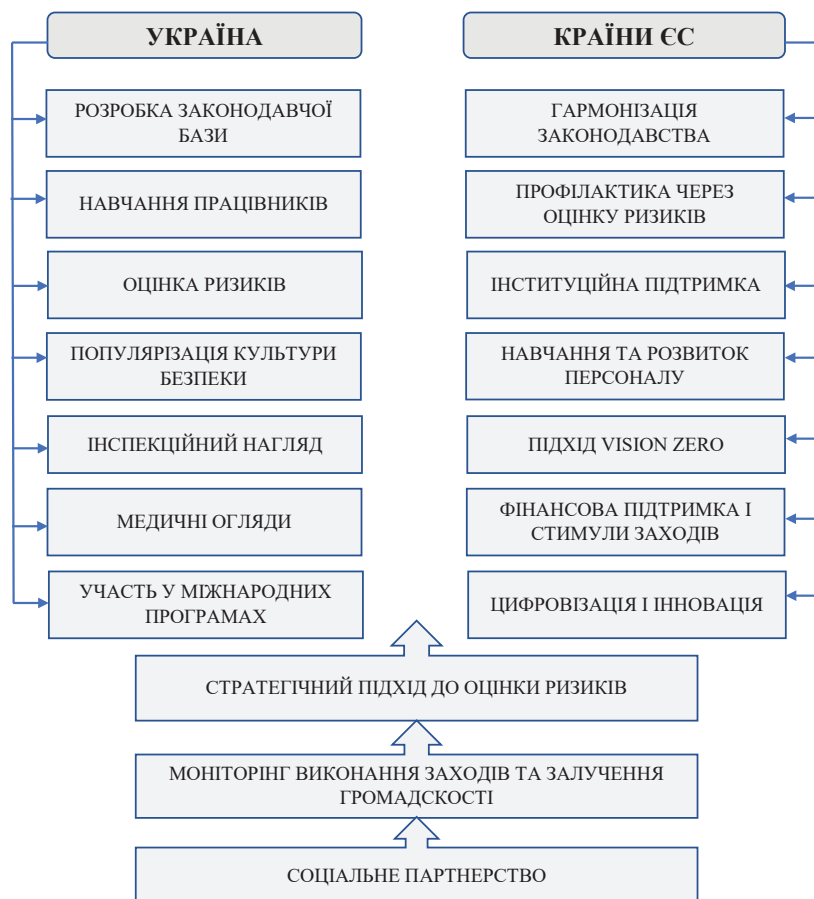

Рис. 1. Підходи до профілактики заходів з безпеки праці в Україні та країнах Європейського Союзу

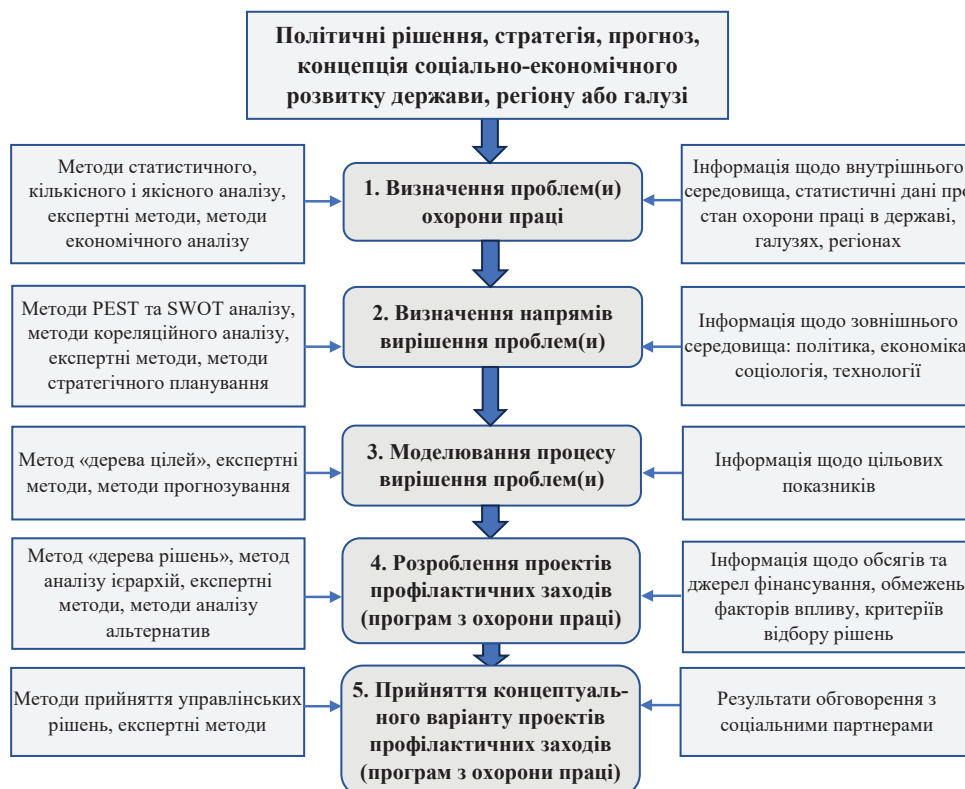

Рис. 2. Структурна схема алгоритму розроблення профілактичних заходів з охорони праці на державному підприємстві

Для цього пропонуємо використовувати наступні методи:

– *методи стратегічного планування* – для визначення стратегічних напрямів при розробленні профілактичних заходів; формування базової та часткових стратегій (послідовності дій) вирішення проблемних питань охорони праці, пропаганди, медико-соціального, наукового та інформаційного забезпечення;

– *методи PEST та SWOT-аналізу* – для аналізу зовнішнього середовища; визначення факторів, що характеризують сильні та слабкі сторони національної системи охорони праці; визначення факторів, що характеризують можливості та загрози з боку зовнішнього середовища;

– *методи економічного аналізу* – для визначення економічних втрат від виробничого травматизму та професійних захворювань; оцінки обсягів фінансування на вирішення проблем з урахуванням ресурсних можливостей держави (регіону, галузі);

– *методи кореляційного аналізу* – для встановлення взаємозв'язків між факторами внутрішнього та зовнішнього середовища; визначення та аналізу парних стратегій (дій);

– *експертні методи* – для ранжирування факторів зовнішнього та внутрішнього середовища.

Структурно-цільовий підхід до процесу вирішення проблеми здійснюється за допомогою імітаційного моделювання. Для цього пропонується використовувати:

– *метод «дерева цілей»* – для визначення, аналізу та встановлення зв'язків між генеральною ціллю й підцілями вирішуваних проблем, що структуровані за ієрархічним принципом (за рівнями); визначення заходів для досягнення вказаних цілей;

– *прогнозні методи* – для виявлення тенденцій розвитку процесу вирішення проблеми; екстраполяції цільових показників (для визначення їх величин на кінець запланованого періоду);

– *експертні методи* – для оцінки «дерева цілей», ранжування цілей; вибору кінцевого варіанту його декомпозиції; зведення якісних цільових показників до кількісних (там, де це можливо); для формування переліку альтернатив досягнення цілей; імовірнісної оцінки впливу випадкових факторів на реалізацію вибраної альтернативи;

– *метод аналізу ієрархій* – для визначення впливу окремих факторів найнижчого рівня ієрархії на загальну ціль; встановлення пріоритетності та інтенсивності їх впливу; визначення локальних пріоритетів для різних рівнів;

– *методи аналізу альтернатив* – для отримання соціально-економічної оцінки альтернатив з урахуванням позитивних та негативних факторів впливу; визначення очікуваної корисно прийнятого рішення.

У рамках завершального етапу розроблення здійснюється прийняття концептуального варіанту проектів профілактичних заходів або відповідних програм з охорони праці на основі трьохсторонніх консультацій за участю державних органів влади, представницьких організацій роботодавців та профспілок. При цьому в процесі

доопрацювання проектів за одержаними зауваженнями та пропозиціями використовуються:

– *методи теорії прийняття рішень* – для синтезу інформації, отриманої на попередніх етапах розроблення; прийняття рішення в умовах невизначеності та ризику;

– *експертні методи* – для визначення ймовірності можливих наслідків; отримання експертних оцінок.

Оформлені відповідно до вимог чинних нормативних актів зазначені проекти передаються в установленому порядку на затвердження. Можливість адаптування методів PEST- і SWOT-аналізу, імітаційного моделювання процесу вирішення проблем, теорії прийняття рішень для визначення проблем в сфері охорони праці, напрямів і шляхів їх вирішення на державному рівні. Одержані результати показують, що програмно-цільовий метод розроблення профілактичних заходів дозволяє комплексно та цілеспрямовано вирішувати складні проблеми, а також керувати всім процесом розроблення.

Основою профілактичних заходів є систематична оцінка ризиків. Європейський досвід демонструє важливість регулярного моніторингу робочих місць, аналізу умов праці та ідентифікації потенційно небезпечних факторів. У ЄС існують інструменти, такі як Європейська агенція з безпеки та здоров'я на роботі (EU-OSHA), що забезпечують методології оцінки ризиків. Україні необхідно впровадити національну систему моніторингу ризиків на основі методики EU-OSHA та використовувати оцінку ризиків при розробці технічних регламентів. Стосовно законодавчої бази, то Україні у відповідності з європейськими директивами необхідно провести гармонізацію законодавства та створити єдиний інтегрований реєстр нормативно-правових актів з охорони праці.

У країнах ЄС велика увага приділяється навчальним програмам для роботодавців і працівників (Izuita, 2014). Україні необхідно запровадити національні програми навчання та організувати просвітницькі кампанії для підвищення обізнаності громадян про безпечні умови праці.

Важливим європейським досвідом є інституційна підтримка, а саме існування незалежних органів, що здійснюють контроль та консультування у сфері охорони праці. Для вирішення цього питання Україні необхідно утворення незалежного органу з охорони праці з відповідними повноваженнями, а також запровадження державних грантів для підтримки ініціатив з охорони праці.

Соціальний діалог має велике значення у визначенні пріоритетів та розробці політик. У країнах ЄС активно залучають роботодавців і працівників до розробки та реалізації профілактичних заходів. Для впровадження механізмів соціального діалогу на державному рівні, Україна повинна забезпечити участь роботодавців і працівників у підготовці законодавчих ініціатив.

Європейські держави активно застосовують цифрові інструменти для покращення охорони праці. Наприклад, використання мобільних додатків для оцінки ризиків, онлайн-платформ для навчання та автоматизації процесів інспектування. Розробка національної цифрової

платформи для моніторингу умов праці, впровадження інноваційних технологій у сфері охорони праці, є пріоритетним завданням для України.

Висновки. Таким чином, запропонований алгоритм розроблення профілактичних заходів на державному рівні з використанням науково-методичного забезпечення цього процесу дозволяє здійснити усі основні процедури розроблення й одержати необхідні

заходи щодо створення безпечних і здорових умов праці на виробництві. Зазначений підхід базується на аналізі європейського досвіду, відповідає рекомендаціям МОП та сприяє удосконаленню національної системи охорони праці за рахунок вирішення методологічних питань системного підходу оцінки ризиків, удосконалення законодавчої бази, інституційної підтримки, соціального діалогу та цифровізації.

Бібліографічні посилання:

1. Gagliardi, D., Marinaccio, A., Valenti, A., Iavicoli, S. (2012). Occupational Safety and Health in Europe: Lessons from the Past, Challenges and Opportunities for the Future. *Industrial Health*, 50(1), 7–11 (in English). <https://doi.org/10.2486/indhealth.MS1342>
2. Hale, A. (2019). Occupational Safety and Health in Europe: Lessons from the Past, Challenges and Opportunities for the Future. *Safety Science*, (115), 435–445 (in English). <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2019.01.011>
3. Hoffman, S. (2011). Why Institutional Overlap Matters: CSDP in the European Security Architecture. *Journal of Common Market Studies*, 49(1), 101–120 (in English). <https://doi.org/10.1111/j.1468-5965.2010.02131.x>
4. Horbatenko, V.P., Batanova, N.M. (2024). Vyklyky ta perspektyvy sotsialnoi derzhavy v Yevrosoiuzi [Challenges and prospects of the social state in the European Union]. *Derzhava i pravo: yurydychni i politychni nauky*, 95, 150–158 (in Ukrainian).
5. Ivchuk, Yu.Yu. (2013). Okhorona pratsi: mizhnarodni ta yevropeiski vymohy [Occupational safety: international and European requirements]. *Aktualni problemy prava: teoriia i praktyka*, 26, 55–63 (in Ukrainian). http://nbuv.gov.ua/UJRN/app_2013_26_9
6. Ivchuk, Yu.Yu. (2021). Shchodo pytannia nablyzhennia natsionalnogo zakonodavstva z okhoony pratsi do mizhnarodnykh standartiv u sferi profesiinoi bezpeky, hihiieny pratsi [Regarding the issue of approximation of national legislation on labor protection to international standards in the field of occupational safety and health]. *Aktualni problemy prava: teoriia i praktyka*, 41, 11–20 (in Ukrainian). <https://doi.org/10.33216/2218-5461-2021-41-1-11-20>
7. Izuita, P.O. (2014). Dosvid yevropeyskykh krain u sferi okhorony pratsi [Experience of European countries in the field of occupational safety]. *Informatsiia i pravo*, 2(11), 63–64 (in Ukrainian). [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2014.2\(11\).272499](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2014.2(11).272499)
8. Luts, L.A., Nastasiak, I.Yu. (2023). Vidpovidnist suchasnykh zakoniv Ukrainy mizhnarodno-pravovym tsinnostiam: haslo chy realist [Compliance of modern laws of Ukraine with international legal values: slogan or reality]. *Almanakh prava*, 14, 145–151 (in Ukrainian). <http://jnas.nbuv.gov.ua/article/UJRN-0001437374>
9. Pro okhoronu pratsi: Zakon Ukrainy № 2694-XII [On labor protection: Law of Ukraine No. 2694-XII]. Kyiv: Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, 49, 668 (in Ukrainian).
10. Repin, M.V. (2018). Zastosuvannia metodiv stratehichnogo planuvannia dlia rozroblennia profilaktychnykh zakhodiv iz okhorony pratsi [Application of strategic planning methods for the development of preventive measures for occupational safety]. *Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnogo universytetu: Tekhnichni nauky*, 29 (68), 13–16 (in Ukrainian). [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/2018_29_1\(2\)_5.pdf](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/2018_29_1(2)_5.pdf)
11. Romashchenko, K.M., Romashchenko, T.I., Denysenko, V.O. (2024). Suchasnyi stan ta perspektyvy yevropeiskoi intehratsii Ukrainy [Current state and prospects of European integration of Ukraine]. *Visnyk Cherkaskoho natsionalnogo universytetu imeni Bohdana Khmelnytskoho*, 28 (1-2), 13–21 (in Ukrainian). <https://doi.org/10.31651/2076-5843-2024-1-2-13-21>
12. Rotaru, M., Cioca, L. (2024). Summary of the Main Legal Requirements: International Legislative Aspects of Occupational Health and Safety. *Occupational Health and Safety*, (1), 11–49 (in English). <https://doi.org/10.2174/97898151655241240101>
13. Tverytnykova, Ye., Demidova, Yu., Drozdova, T. (2021). Management system of occupational safety at Ukrainian enterprises: international and European dimension. *Advanced Information Systems*, 5(1), 45–53 (in English). <https://doi.org/10.20998/2522-9052.2021.1.06>
14. Walters, D., Johnstone, R., Bluff, E., Limborg, H., Gensby, U. (2021). Improving Compliance with Occupational Safety and Health Regulations: An Overarching Review. Bilbao: European Agency for Safety and Health at Work, 187 (in English).
15. Walters, D., Johnstone, R., Bluff, E., Limborg, H., Gensby, U. (2022). Prevention services for occupational safety and health in the European Union: Anachronisms or supports for better practice. *Safety Science*, (152), 105793 (in English). <https://doi.org/10.1016/j.ssci.2022.105793>
16. Yatskin, V.I. (2013). Dosvid zarubizhnykh krain u sferi derzhavnogo rehuliuвання problem okhorony pratsi [Experience of foreign countries in the sphere of state regulation of occupational health problems]. *Teoriia ta praktyka derzhavnogo upravlinnia*, 3, 395–400 (in Ukrainian). http://nbuv.gov.ua/UJRN/Tpdu_2013_3_55

Khursenko S. M., Candidate of Physical and Mathematical Sciences, Associate Professor, Sumy National Agrarian University, Sumy, Ukraine

Semernya O. V., Senior Lecturer, Sumy National Agrarian University, Sumy, Ukraine

Khvorost T. V., Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Sumy National Agrarian University, Sumy, Ukraine

Vasylenko O. O., Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Sumy National Agrarian University, Sumy, Ukraine

Use of European experience in developing preventive measures for work safety

Occupational safety is a key element in ensuring social stability and economic growth. Given Ukraine's integration into the European space, an important task is to implement EU best practices in the field of occupational safety.

To solve existing problems in the field of occupational safety, effective interaction of state authorities, the public and business is necessary. An important factor is also the implementation of relevant programs at both the state and local levels aimed at innovative improvement of working conditions, technologization and occupational safety. The implementation of such programs will allow developing and implementing a sound state system of supervisory, educational, methodological, control activities and financing in the field of occupational safety. Solving the problem of scientific, methodological and information support on occupational safety issues at the national, regional and local levels will allow for a comprehensive solution to occupational safety problems, ensuring the priority of the life and health of workers in relation to the results of production activities.

In Ukraine, more and more attention is paid to studying European experience in risk prevention, institutional support and training, and a systemic approach to occupational safety, but it is necessary to expand the number of empirical studies on the implementation of these practices at the state level. Preventive measures for occupational safety in Ukraine and the European Union countries are aimed at preventing injuries, occupational diseases, and improving working conditions. Although the approaches have certain differences, they are based on common principles. The article describes the main procedures and scientific and methodological support for the algorithm for developing preventive measures for occupational safety at the state level, which allows for all the main development procedures and obtaining the necessary measures to improve the national occupational safety system, create safe and healthy working conditions in production. The proposed approach is based on an analysis of European experience and contributes to the improvement of the national occupational safety system by addressing methodological issues of a systemic approach to risk assessment, improving the legislative framework, institutional support, social dialogue, and digitalization.

Key words: *European experience, European integration, occupational safety, occupational health, working conditions, preventive measures, system analysis, strategic planning.*